

ENTREVISTA**Dolors Bramon: «El conflicte de l'Orient Mitjà no té solució»**

L'experta en cultura semítica publica "Professora d'Islam" i confessa la complexitat del xoc Israel-Palestina: "Si jueus i palestins coneguessin més la religió de l'altre seria més fàcil l'entesa"

- Israel amenaça el Líban amb una guerra pel «joc perillós» de Hezbollah
- Milers de persones demanen a Barcelona aturar el «genocidi» d'Israel a Gaza

Dolors Bramon durant l'entrevista amb Nació | Hugo Fernández

PER PEP MARTÍ, Barcelona | 22 d'octubre de 2023 a les 08:14 |

Pocs temes tenen tants opinadors -i vehements- com el **conflicte de l'Orient Mitjà**, on es troben totes les contradiccions possibles, de les ideològiques a les religioses, i que s'ha agreujat des de l'**atac de Hamàs** contra Israel i la resposta israeliana a Gaza. **Dolors Bramon** (Banyoles, 1940) és una de les grans especialistes en l'Islam. **Doctora en Filologia Semítica** i en Història Medieval, ha estat professora d'estudis àrabs i islàmics a la Universitat de Barcelona (UB).

Bramon ha publicat **Professora d'Islam** (Fragmenta), on explica la seva trajectòria en una conversa amb Ignasi Moreta. Assegura que no és especialista en el conflicte, però la seva mirada sobre el món islàmic és molt útil per acostar-se a les mentalitats i la cultura d'una regió molt present als mitjans però en el fons força desconeguda. En aquesta entrevista explica moltes coses desconegudes de **l'Islam i l'Alcorà**.

Malgrat la història i la presència musulmana a casa nostra, coneixem

prou l'Islam?

Massa poc.

I això, per què?

Perquè una de les desgràcies de tots els monoteismes és que sempre han cregut que són ells els qui tenen la veritat i els altres, no. A l'edat mitjana, el cristianisme era la veritat veritable. Ara són els musulmans els que creuen que tenen la raó. Perquè són els dipositaris de l'última revelació.

GUERRA A GAZA

Hamàs allibera dos ostatges estatunidencs «per raons humanitàries»

Expliqui això.

Sí, perquè els lectors joves ja no sabran què vol dir això de revelació. Els musulmans diuen que Déu va crear la humanitat i un dia va decidir donar-li normativa. Els qui van seguir aquesta normativa són els que anomenem jueus. Però al cap d'un temps, Déu va veure que s'havien apartat de la doctrina que els havia donat i va decidir enviar un altre profeta perquè ho redrecés. I els va enviar Jesús de Natzaret, fill de Maria verge, i van sorgir els cristians, tot i que alguns van seguir en la creença jueva. Un temps després, Déu va veure que també els cristians s'estaven desviant i va enviar un altre profeta, 600 anys més tard, que és Mahoma. Els musulmans diuen que Déu ja no n'enviarà cap més i que tenen la revelació definitiva i no tergiversada. Però el sentit comú ens diu que si els jueus i els cristians s'han entrebancat moltes vegades, també ho han fet els musulmans.

*Dolors Bramon a la seva casa de banyoles.
Foto: Hugo Fernández*

L'Alcorà és la darrera revelació.

I no n'hi haurà més, diuen ells. La polèmica sorgirà després, quan sorgeixen els bahai, que van proclamar un altre profeta, però els musulmans no els van acceptar.

La voluntat de ser els únics a tenir raó només és propi dels monoteistes?

Sí, això no ho tenen els budistes ni els hinduistes. L'hinduisme té diverses divinitats, són conceptes diferents. També s'ha de dir que l'Islam considera Jesús una persona a imitar, un profeta, però només un profeta, i asseguren que els cristians han comès l'error de tenir-lo com un déu. Ja sap que Jesús és Déu en la segona persona de la Santíssima Trinitat, que de petita ja em van explicar que com que és un misteri, el nostre cervell no ho pot entendre. O sigui que veiem que hi ha discrepàncies, però pensem una cosa: tots els noms que figuren a l'Antic Testament figuren també a l'Alcorà: Moisès, David, Salomó, Abraham.

Trobo que explica coses complicades de manera molt senzilla.

Bé, hi ha alguna petita diferència sobre els personatges. Salomó és a l'Antic Testament l'exemple de la saviesa, recordem l'episodi de les dues mares que s'atribueixen el mateix fill. A l'Alcorà apareix com el gran arquitecte que construeix el temple de Jerusalem. El temple que ara està destruït i del qual queda el Mur de les Lamentacions. Per cert, l'Alcorà convida a fer servir el cervell. Diu "raoneu, potser així ho entendreu". El catolicisme és d'una doctrina rígida, l'Islam, sobre el paper, és més ampli de mires. Ja sé que sembla que no. L'Alcorà estableix que no hi pot haver coacció en qüestions de religió. Ho diu clarament. Ara, una cosa és el que diu l'Alcorà o l'Evangeli i una altra és el que fan.

ENTREVISTA

Adrià Fortet: «Les elits israelianes estan disposades a pagar el preu per les imatges que veurem»

En el llibre discrepa del que deia Raimon Panikkar respecte de l'hinduisme: que per entendre'l haves de ser hindú. No és el seu cas.

En discrepo totalment. Crec que, coneixent com conec els monoteismes, puc parlar-ne amb molta més llibertat. I més coneixement. Recordo ara una baralla que hi va haver amb Antonio Elorza, columnista del diari *El País*, que un dia va escometre contra l'Islam dient que els qui l'estudiàvem anàvem a favor de l'Islam. Jo vaig respondre-li. I recordo que li vaig dir que un doctorat en Química que hagi fet la tesi sobre l'àcid sulfúric no vol dir que se n'hagi de beure un vas cada matí. Crec que tenim més llibertat de pensament els qui ens ho mirem des de fora. A classe sempre deia que les creences dels alumnes i meves quedaven fora de l'aula. He tingut molts musulmans a classe i sempre els deia que ningú deixarà de ser-ho pel que jo digui i ningú s'hi farà pel que jo digui. Molts musulmans m'han dit que amb mi havien après l'Islam.

Dolors Bramon: "No crec en les vocacions. Vaig arribar a l'àrab per casualitat". Foto: Hugo Fernández

I com és que li va atreure el món islàmic?

Jo havia fet el batxillerat de Ciències. M'agradaven les matemàtiques i vaig voler matricular-me per estudiar Economia, però no em va convèncer. Estic parlant del 1961. I em vaig inscriure a Filosofia i Lletres amb un hàndicap gros, que era que no havia estudiat grec, cosa que encara em dol. Molts dels meus companys havien fet tres anys de grec. I em vaig apuntar a l'àrab, que em va agradar. Jo no crec en les vocacions.

Ah no?

No. Jo vaig arribar a l'àrab per pura casualitat. A molts pares que m'explicaven que estaven preocupats perquè els fills no sabien què estudiar, sempre els deia que si s'equivocaven no era un horror i que no perdien un any. Mireu el meu cas: anava per ciències i he estat la persona que més parla d'Islam. O la fan parlar. Perquè no és que jo en sàpiga més de l'Islam, simplement l'explico planerament i he dut la universitat al carrer. Les superioritats del professor universitari no van amb mi.

"L'Islam, sobre el paper, és més ampli de mires que el catolicisme. L'Alcorà estableix que no hi pot haver coacció en qüestions de religió"

Ha estat professora de Llengües Semítiques.

Titular, es diu. No he estat catedràtica, però sí emèrita, que té més valor perquè per ser catedràtic necessites tres vots, per ser emèrit t'han de triar més gent.

Dona molt relleu al lèxic precís. Rebutja els termes d'integrisme o fonamentalisme i defensa el d'islamisme.

En aquest tema ser precís és molt important. Com no s'ha de parlar d'Allah. S'ha de parlar de Déu. Allah akbar és Déu és el més gran. El verb ser en aquest cas no existeix, literalment és Déu el més gran. Akbar és un superlatiu. Deia integrisme i fonamentalisme. Són conceptes propis d'altres maneres d'entendre Déu. Jo parlo més de maneres d'entendre Déu que de religions. El fonamentalisme

sorgeix d'un sector del protestantisme nord-americà. L'integrisme és propi de l'Església catòlica, és un sector que va ser encapçalat per l'arquebisbe Lefebvre en contra del Concili. Era un sector que insistia molt a preservar el llatí. Suposo que perquè si no ho entens sempre és més fàcil fer creure el que es vulgui. Que és el mal que té ara l'Islam.

ENTREVISTA

Gabriel Garroum: «Si no s'aborda la qüestió dels territoris ocupats, no hi ha solució»

En quin sentit ho diu?

En el sentit que la població musulmana no entén l'àrab de l'Alcorà, que està escrit en l'àrab que es parlava el segle VII. L'àrab s'ha dividit en nombrosos dialectes i si no has estudiat l'àrab molt a fons no es pot entendre l'Alcorà, que, insisteixo, diu que has de pensar, has d'utilitzar les teves llums. Hi ha coses importants. L'Alcorà parla de Déu com a creador de la humanitat, no de l'home i la dona. S'ha atribuït a Mahoma una frase que diu que la costella, origen de la primera dona, és l'os més tort del cos humà i si el volem redreçar, es trenca. Però jo no crec que Mahoma digués això, que no apareix a l'Alcorà.

Dolors Bramon: "Crec que Hamàs és minoria dins la població palestina". Foto: Hugo Fernández

Coneix l'àrab i l'hebreu. Conèixer aquestes dues llengües ajuda a entendre el conflicte de l'Orient Mitjà?

Hauria d'ajudar. Les dues llengües són similars, del tronc semític, i el contingut també. Els mateixos profetes de l'Antic Testament surten a l'Alcorà. Quan jo estudiava, hebreu i àrab s'estudiaven junts, era Filologia Semítica: àrab, hebreu i arameu, la llengua que parlava Jesús, que encara es parla en alguns llocs. S'ha separat, estic segura que per baralles entre catedràtics. La morfologia de les dues llengües és igual, la sintaxi també.

"Hi ha una gran distància entre la vehemència amb què parlem del conflicte de l'Orient Mitjà i el que en sabem"

Quines particularitats té Hamàs dins del món islàmic?

És un grup islamista de la branca sunnita. Jo crec que a molts musulmans els hi costaria dir-ho però acabarien dient que són un grup terrorista. Hamàs el que vol és destruir els jueus. Però no té la pretensió que tot el món sigui musulmà. És una branca dels Germans Musulmans, un moviment que va néixer a Egipte. Els nets del fundador de Germans Musulmans, per cert, van néixer a Ginebra. Un d'ells és Tariq Ramadan, que apareixia sovint a la televisió francesa i que quan parla en francès diu coses molt diferents a les que diu en àrab.

Des d'Israel s'ha volgut equiparar Hamàs a l'Estat Islàmic. Els veu similars?

Sobre l'Estat Islàmic, jo he lluitat perquè no es digui així sinó com a l'autoanomenat Estat Islàmic. Hi ha una diferència bàsica: Hamàs vol l'anihilació d'Israel i el pretès Estat Islàmic tenia pretensió universal i que tothom fos musulmà, per això deien que no tenien fronteres.

Creu que Hamàs representa la majoria del poble palestí?

No, de cap manera. Crec que representa una part minoritària. Només cal veure el patiment d'aquesta gent a Gaza. Ara, això no treu que en moltes famílies hi hagi algun noi que obri la porta d'un dels molts túnels que hi ha a Gaza.

ANÀLISI

De la independència a la guerra de Gaza: 75 anys de conflicte Israel-Palestina

Veu el conflicte de l'Orient Mitjà resoluble?

Crec que és un conflicte... anava a dir impossible d'entendre, diguem que molt difícil d'entendre. Dura massa i crec que durarà molt més. Hi ha molts experts i molts pseudoexperts. És un conflicte gairebé irresoluble i llarg. Jo no en sé prou, però és que no en pot saber ningú. I hi ha una gran distància entre la vehemència amb què parlem d'aquest tema i el que en sabem. Vaig veure una entrevista a Tomàs Alcoverro. Té 83 anys i bona part de la seva vida adulta l'ha viscut a Beirut. Coneix els dialectes, a banda de l'àrab clàssic. Ell es pot posar en

un semàfor a Beirut o al Caire i sap què diu el veí. I va dir que el tema era massa complicat. Per comprendre aquest conflicte hauríem de conèixer molt més el món jueu i el món islàmic, que és el que jo he intentat fer.

Dolors Bramon: "Cap universitat catalana ensenya Islam". Foto: Hugo Fernández

Què podria fer que jueus i palestins s'acostessin?

Potser si coneguessin més la religió de l'altra seria més fàcil l'entesa. Si tu, jueu, comprens que el veí musulmà creu en el mateix déu que tu, t'hi pots entendre. Al nord d'Israel, sobretot, hi ha *kibbutz* de línia progressista que defensen la pau amb els palestins i són contraris a la política de Netanyahu. Com també hi ha israelians que són contraris a l'Estat perquè consideren que és el Messies qui l'ha de fundar. Això no té solució. El drama és que els jueus i els musulmans han oblidat que adoren el mateix Déu. I els cristians, hem d'afegir. Hi ha una frase que s'ha atribuït a George Bernard Shaw i a Oscar Wilde: "Els anglesos i els nord-americans ens diferenciem pel fet de parlar la mateixa llengua". Jueus, cristians i musulmans es diferencien per creure en el mateix Déu. Però cadascú l'entén a la seva manera.

Vol dir alguna cosa sobre l'atac a l'hospital de Gaza?

Hamàs té la capacitat de llançar-se una bomba contra un hospital de Gaza? Jo crec que si té una bomba l'aprofitarà contra els seus enemics. Jo ni m'ho he preguntat. Pot ser l'Iran, si té bombes de llarg abast, pot ser des del Líban, des d'Israel, és clar. No m'ho pregunto.

"Jueus, cristians i musulmans es diferencien per creure en el mateix Déu. Però cadascú l'entén a la seva manera"

Diu en el llibre que actualment no s'ensenya Islam en cap universitat catalana.

Només a l'ISCREB, l'Institut Superior de Ciències Religioses. Jo vaig ensenyar Islam quan el ministeri va establir l'ensenyament, el 1994. Ningú volia fer l'assignatura, me la van encolomar. Jo ho vaig fer i va agradar, i encara ara la segueixo impartint quan m'ho demanen a molts llocs, jueus, musulmans, monges i instituts. Però ara als departaments de Semítiques no hi tenen interès.

A *Professora d'Islam* fa un repàs a la seva trajectòria. Explica que a la UB no la volien. Per què?

Quan jo vaig arribar a la UB, manava el catedràtic, que tenia el seu grup. Era un sistema absolutament endogàmic. Vaig entrar a la UB com a titular el 1987 i em vaig trobar un grup fet. Venia de la Universitat de Saragossa i em deien que em busqués un xicot a Saragossa. Però no els detesto. Si, al final, he guanyat jo. Quan es vol demanar una opinió sobre aquests temes em truquen a mi, ningú sap ni com es diu el catedràtic. Jo estic contenta.

Ja ha fet les paus amb el departament?

És que no hi va haver guerra. Simplement m'hi vaig quedar. Em donaven les assignatures que ningú volia i jo les feia millor que les que feien ells.

Dona molts detalls de la vida acadèmica i també de la familiar. Explica la seva relació amb Ernest Lluch.

En el llibre hi parlo perquè m'hi fa parlar Ignasi Moreta. Però el llibre es diu *Professora d'Islam* i ni Ernest Lluch ni el meu segon marit tenen res a veure. Això sí, el segon marit, que va morir fa poc, em deia que si un dia em posava malalta ja faria ell la xerrada perquè de tan acompanyar-me ja n'havia après. Quan anàvem als llocs, ell esperava fora i deia que em feia de xofer. L'Ernest no m'hagués fet mai de xofer. El matrimoni amb Lluch va acabar malament. Ell em va engregar el 1984 i va morir el 2000. Tenim tres filles en comú. Però ja dic, que el llibre es titula *Professora d'Islam* i els marits no hi tenen res a veure. Tot va ser un accident per no haver fet grec.

** ARXIVAT A:**

Entrevistes

Internacional

entrevista

Dolors Bramon

Islam